

Doortocht

Liturgiesuggesties:

Gezang 78
Psalm 40: 1 en 7
Psalm 119: 50
Psalm 34: 1
Jesaja 40: 1-11
Psalm 98: 2 OB
Mattheüs 3: 1-17
Psalm 98: 4 OB
Gezang 166: 1, 2 en 4
Psalm 136: 1 en 2

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongelui,

Rijen dik stonden ze te luisteren.
Mannen en vrouwen. Voornamen, belangrijke mensen.
En eenvoudige, arme mensen.
Zelfs Romeinse soldaten bleven een ogenblik staan om te luisteren wat deze mens had te vertellen.
Met vuur verkondigde hij dat het Koninkrijk van God nabij was.
Het was de hoogste tijd dat de mensen uit Israël zich zouden bekeren.
Konden zij God ontmoeten?
Die tijd was nabij, dat God op aarde zou komen.
Dat Hij zou komen om een oordeel te geven over hun leven.
Nu was het nog de tijd van Gods geduld, van zijn welbehagen.
Bekering was nodig. Echte bekering.
Een breken met je oude leven.
Een nieuw begin met God.
Wie is deze mens?

*

Mattheüs, de evangelist - hij schrijft zijn evangelie voor met name zijn Joodse geloofsgenoten - zet in hoofdstuk 3 ... deze mens in het middelpunt van de belangstelling.

Wie kent hem niet?

Johannes. De zoon van Zacharias, de priester en Elisabeth, z'n vrouw.

Als zijn moeder Elisabeth, een tante van Maria is geweest, dan zijn Johannes en Jezus neven van elkaar geweest. Familie, dus.

Johannes - Johan - Jan: de HERE is genadig.

En inderdaad ... de HERE is genadig.

* Voor Zacharias en Elisabeth, die op hoge leeftijd nog vader en moeder mogen worden.

* De HERE is ook genadig voor zijn volk Israël, want Johannes is de stem van God..

Al vroeg trekt Johannes het huis uit om zich voor te bereiden op zijn taak.
Hij woont bij de Dode Zee.
Daar waar de rivier de Jordaan uitmondt in de zee, waarin niets en niemand kan leven.
Zijn menu bestaat uit sprinkhanen en wilde honing.
Vandaag de dag nog het voedsel van de allerarmsten.
Poten en vleugels eraf getrokken.
Gedroogd, gemalen en gebakken.
En wilde honing.
Het overlevingspakket van de woestijnbewoner.
Even terzijde: Moderne boetepredikers doen het soms luxer.
Ze preken kapitalen bij elkaar.
Rijden rond in dure auto's.
Bouwen paleizen met zwembaden.
En houden hun luxe leventje in stand met donderpreken.

Wat komt het erop aan, broeders en zusters, jongelui, dat u en jij en ik geloofwaardig overkomen bij niet-christenen.
Vooral als we een ernstige boodschap hebben voor deze wereld!
Wie zijn profeten-vinger omhoog wil wijzen moet ook geloofwaardig leven.
Anders kun je geen goed christen-zijn. Moeilijk, vind u niet!

*

Johannes is profeet.
Hij staat met Simeon en Anna op de drempel van het Oude Testament.
De laatste profeten, de laatste profetes.
Ná hen zal alleen nog Jezus komen.
Dé Profeet, dé Priester en dé Koning die in dit Bijbelgedeelte gezalfd zal worden tot zijn goddelijke taak.

Maar terug nog even naar Johannes.
Johannes is voorloper en wegbereider.
Dat is zijn taak, zijn roeping, zijn opdracht.
Wat deed een voorloper?
Als een koning intocht hield, liepen twee mannen voor hem uit om de menigte uit elkaar te jagen: 'Opzij, de koning komt eraan!'
Dat waren de voor-lopers.
Vergelijk het maar met het motor-escorte als onze koningin op Koninginnedag ergens een officieel bezoek brengt.
Dat is de taak van Johannes toen Koning Jezus eraan kwam.

Johannes is ook wegbereider.
De toestand van de wegen was in die tijd erbarmelijk.
Als de koning kwam, stuurde hij wegbereiders voor zich uit.
Ze riepen - schrijft Jesaja: *"Elk dal worde verhoogd en elke berg en heuvel geslacht, en het oneffene worde tot een vlakte en de rotsbodem tot een vallei."* (Jesaja 40: 4)
De symboliek is overduidelijk: Gods volk ziet eruit als een woestijn.

Zie je de spleten en de afgronden overal om je heen?
De mensen bouwen valkuilen voor elkaar en voor de Koning.
Zo kan de Messias niet binnen-rijden!
Denk erom: Als het niet goedschiks gaat, dan maar kwaadschiks!
'Ruim de vuiligheid in je leven op!'
'De Here komt eraan!' 'Maak het vlak en effen in je leven.'
'Anders gaat de koning met een grote boog om je heen!'

Voorloper en wegbereider voor de Koning. Dát is Johannes. V
oordat de evangelist Mattheüs zijn schijnwerpers richt op deze komende Koning, de
Messias, de Gezalfde van Israël, valt in hoofdstuk 3 eerst al het licht op Johannes.
Nee, als het aan Johannes ligt, is al die belangstelling voor zijn persoon ...
onbelangrijk. 'Ik ben slechts een stem ... een stem, die roept in de woestijn.'
'Een stem die aan het werk zet: Bereidt de weg van de Koning, maakt zijn paden ...
recht en vlak.'

*

"In die dagen trad Johannes de Doper op en hij predikte in de woestijn van Judea, en
zeide: Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen."

In die dagen.

Het eerste dat opvalt is dat Mattheüs heel nadrukkelijk het optreden van Johannes
dateert:

- * Het zijn de dagen, de tijd van de voorbereidingen voor de komst van de Messias.
- * Het zijn de dagen, waarin Koning Herodes is gestorven en zijn zoon Archelaüs de
scepter zwaait over Judea.
- * Het zijn de dagen, waarin het kind Jezus in Nazareth is opgegroeid tot een
volwassen man.
- * Het zijn ook de dagen, waarin God de naam Johannes tot vervulling brengt:
Johannes, de Here is genadig.

Want als Johannes - in zijn profetenmantel - bij de oevers van de Jordaan ... de
komst van het Koninkrijk der hemelen aankondigt ... is het ruim 4 eeuwen geleden,
dat de laatste profeet namens God heeft gesproken.

4 Eeuwen - 400 jaar - heeft de HERE gezwegen tegenover zijn volk.

4 Eeuwen van God-verlatenheid.

Moet u zich dat eens indenken!

We kunnen, broeders en zusters, jongelui, dan ook wel voorstellen wat een
schokeffect er toen door het land is gegaan.

Toen daar op zekere dag Johannes út de woestijn, bij de oevers van de Jordaan,
begon te profeteren.

In grote getale trekken de mensen van heinde en verre naar de Jordaan.

Mattheüs beschrijft het als volgt: "*Toen liep Jeruzalem uit en heel Judea en de gehele
Jordaanstreek.*"

Het wordt me daar toch druk, daar bij de Jordaan.

In gedachten ga je dan terug naar de Uittocht, de Exodus, uit Egypte.

Heel het volk verzamelt zich bij de oevers van de Schelfzee.
Om in het beloofde land te kunnen komen zul je de weg door het water moeten.
En dan - 40 jaar later - opnieuw staat het volk Israël voor het water.
Het water van de Jordaan.
Ook dan moet men door het water van de reiniging en de dood wil men het beloofde land kunnen binnengaan.
Ook dan grijpt God Zelf in.
Hij maakt een weg waar - menselijkerwijs - geen weg meer is.
Dóór het water. Dóór het water van de dood ... naar het leven!
Ons doopformulier verwijst naar deze doortocht door de Rode Zee en deze doortocht door de Jordaan.
Het zijn voorafbeeldingen van de doop.
Want om gered, om behouden te worden ... om te komen in het land dat God ons als een geschenk heeft beloofd ... moet je door het badwater van de doop.

U moet zich, broeders en zusters, jongelui, de reactie van de mensen in die tijd eens voorstellen.

Hier bij de Jordaan is een geweldige opwekkingsbeweging aan de gang.
De mensen staan met open monden te luisteren.
Hier staat een profeet bij de Jordaan. Een echte!
'Man, dat is in 400 jaar niet gebeurd!'
'Hij zegt dat de Messias gekomen is!'
'Mensen, als dat eens waar kon zijn!'

De mensen waren blij en bang tegelijk.
Dat hoort - schrijft iemand - bij een echte bekering.
De mensen werden verschrikkelijk blij!
Ze sprongen een gat in de lucht.
'Hij komt, de Messias!'
Maar tegelijkertijd zijn ze ook geweldig geschrokken.
'Komt de Messias eraan?'
'Kunnen we elk moment oog in oog staan met de heilige Koning?'
Ze schrokken zich naar.
'Wat zal Hij van me zeggen?'
'Ik ben er nog helemaal niet klaar voor!'
En iedereen gooide zijn werk neer.
Jeruzalem stroomde leeg en heel het bergland van Judea en Galilea erachter aan.
In een enorme stroom ging het naar het water van de Jordaan.
'Johannes, is er nog hoop?'

Het is prachtig, gemeente, dat Johannes hun moed gegeven heeft.
'Kom maar', riep hij.
'Belijdt je zonden en laat ze afwassen.'
'Geen zonde zo zwaar of er is vergeving.'
En toen zijn ze gekomen.
Johannes leerde hen hun zonden heel concreet te belijden.
- De tollenaar moest zeggen: 'Ik heb de mensen afgeperst.'
- De soldaat: 'Ik heb huizen geplunderd.'
- De rijke man: 'Ik heb Lazarus bij mij op de stoep laten creperen.'

- Een vierde: 'Ik heb de vrouw van m'n broer gepakt.'
En toen is een dikke, gore stroom gemeenheid, slechtheid en doortraptheid op Johannes afgekomen.
En Johannes heeft die afgevoerd naar het water van de Jordaan.
'Kom maar.' 'Zo nu sterft je oude leven in de Jordaan.'
'Kom maar weer boven.' 'Nu ben je je zwarte verleden kwijt.'
'Nu ben je een nieuw mens geworden.'
'Zorg dat je straks de Messias als een gereinigd mens onder ogen kunt komen!'

*

Wat fantastisch van Johannes.
Zo bereidt hij in de woestijn een weg voor de komst van Jezus.
Johannes kondigt een algehele amnestie af.
Een totale kwijtschelding van de schuld.
Wat zal, gemeente, het water van de Jordaan 'vuil' geworden zijn!
Waar haalt dat Jordaan-water de kracht vandaan om mensen schoon te wassen?
Dat geheim wordt straks onthuld, als Jezus naar de Jordaan komt.

"Toen kwam Jezus uit Galilea naar de Jordaan tot Johannes, om Zich door hem te laten dopen."

30 jaar is Jezus als Hij de deur van zijn ouderlijk huis in Nazareth achter Zich sluit.
We weten helemaal niets van de 18 jaren die er liggen tussen zijn bezoek aan de tempel in Jeruzalem en zijn eerste optreden, hier bij de Jordaan.

"Toen kwam Jezus ..." Zo maar, uit het niets.

Opeens staat Hij in het licht van alle schijnwerpers.

Hij komt uit Galilea. Uit de provincie achteraf.

Uit Groningen of uit Drente. Wat kan daar nu voor goeds uit komen, denken ze in Den Haag?

Galilea? 'Da's het gebied waar de heidenen, de ongelovigen wonen.'

Toen we vorige week samen Gods Woord lazen over de kindermoord in Bethlehem zagen we dat Jozef uitweek naar dit Galilea en in Nazareth ging wonen.

Uitwijken - dat doe je als er gevaar dreigt.

Als je leven op het spel staat.

Als dood en duivel je bedreigen.

Uit Egypte heeft God zijn Zoon geroepen.

Dan begint voor Jezus zijn Exodus, zijn uittocht.

Hij vertegenwoordigt het nieuwe Israël.

Hier in Mattheüs 3 begint Hij aan zijn Intocht.

Maar om in het land van Gods beloften te kunnen komen moet ook Hij door het doodswater van de Jordaan.

Niet om gereinigd te worden.

Maar om - als het Lam van God - al onze zonden op Zich te nemen.

Ik las een verhaal 'Over verontreiniging gesproken.'

Een mammoettanker liep vast op de kust van de Shetlandeilanden.

Het schip brak. Duizenden liters olie bevuilden zee en strand.

Dag aan dag raasden de stormen.

Hulp kon nauwelijks geboden worden.

Je zag de natuur sterven. Verschrikkelijke beelden van met olie besmeurde vogels en zeehonden.

Ten dode opgeschreven.

Als water zichtbaar zonden zou kunnen afwassen, zou het Jordaanwater net zo zwart hebben gezien als water rond de Shetlandeilanden.

Zwart, boosaardig, onheilspellend.

"Toen kwam Jezus om Zich door Johannes te laten dopen."

Jezus wilde dat water in!

Logisch dat Johannes Hem tegen wilde houden.

Dit water zou Jezus niet reinigen, maar juist verontreinigen.

Deze weg gaan ... zou Hem besmeuren, vervuilen!

Heel begrijpelijk dat hij Hem tegenhield.

In dit water hoorde Jezus niet!

Als vogels in het met olie besmeurde water zouden gaan landen ...

Natuurkenners zeggen dat het hun dood wordt.

Ze zijn nauwelijks tegen te houden. Het gevaar van de olie kennen ze niet.

Jezus wist van het gevaar.

Hij wist van de zwarte, zwarte schuld.

Toch liet Hij Zich niet weerhouden dat zwarte water in te gaan.

En ... inderdaad: het werd Zijn dood!

*

Daar gaan ze, Johannes en Jezus. Samen dalen ze af in de Jordaan, de rivier van de dood.

Jezus wordt gedoopt in het zwarte water van onze zonden.

Een beslissend moment in het leven van deze beide mensen.

Alle camera's zoomen op hen in.

Hier staat opeens Jezus in het middelpunt van de belangstelling.

Het is het eerste publieke optreden van de Messias, de gezalfde van God.

Een heilshistorisch moment in het grote plan dat God met deze wereld voorheeft.

"Toen kwam Jezus uit Galiléa naar de Jordaan ..."

Het werkwoord dat Mattheüs hier voor komen gebruikt is een plechtige aanduiding voor een officiële ambtsaanvaarding.

Na zijn doop in de Jordaan, na zijn ondergaan in onze zonden, volgt ogenblikkelijk zijn zalving met de Heilige Geest.

Onze belijdenis heeft het in Zondag 12 over aanstelling en zalving.

Over benoeming en bekwaming: opdracht en belofte, die twee in één.

Jezus wordt met de Heilige Geest gezalfd tot onze hoogste Profeet en Leraar, tot onze enige Hogepriester en tot onze eeuwige Koning.

In gehoorzaamheid aan deze roeping en uit kracht van de belofte van de Vader is de Here Jezus trouw geweest.

Alle dagen, alle nachten, alle ogenblikken tot de overwinning toe.

Jezus wordt gedoopt.
Hij treedt uit de verborgenheid en de afzondering.
Zijn werk gaat beginnen.
Hier bij de Jordaan begint Hij zijn levenstaak.
Hij is de Messias, de Gezalfde, die zijn volk de ware vrede brengt.
Bij de Jordaan is een volk dat op Hem wacht.
Als een tweede Mozes zal Jezus het nieuwe volk van God brengen in het land van Gods beloften.
Het Koninkrijk der hemelen, het Koninkrijk van God staat voor de deur.
Johannes heeft de weg voor Hem bereid.
De Messias kan die weg nu gaan.
Een weg die leidt naar het kruis en naar het graf.
Jezus, de Messias, is de ware Israëliet.
Met Hem - geboren uit een vrome en gelovige rest van het volk Israël - maakt God een nieuw begin.
Bij de Jordaan begint het Koninkrijk der hemelen, het Koninkrijk van God.

*

"En terstond nadat Jezus gedoopt was, zie de hemelen openden zich, en hij zag de Geest van God neerdalen als een duif en op Hem komen."
Als op het Kerstfeest, broeders en zusters, jongelui, openen de hemelen zich.
Nú zijn het geen engelen, nú is het een duif die uit de hemel op aarde nederdaalt.
Het beeld is weer ontleend aan de oude testament.
We worden herinnerd aan Genesis 1 vers 2.
De Geest van God, die in de gestalte van een duif, over de wateren van de oervloed zweeft.
We worden ook herinnerd aan Noach, die een duif loslaat over het water van de zondvloed.
Ook nu een duif bij het water.
Hier begint een nieuwe schepping, een nieuw begin.
God is ons mensen nog genadig. Nog steeds. Ook nu.

En een stem uit de hemel.
God de Vader zélf die spreekt: "Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik mijn welbehagen heb."
Ook dit beeld is voor Mattheüs' Joodse lezers bekend.
4 Eeuwen lang was de hemel gesloten en had de stem van God gezwegen.
Nu klinkt een stem uit de hemel: God spreekt.
Wat de stem spreekt is ontleend aan Jesaja 42 vers 1.
Jezus, de Gezalfde, is de Zoon van God, zijn geliefde, in wie God zijn welgevallen heeft.
Deze liefdebetuiging van de Vader moet ook voor onze Here Jezus een hoogtepunt zijn geweest.
Het zal zijn kracht zijn in al de verzoeken die nog op Hem af zullen komen.
In de wetenschap dat Hij Vaders lieve Zoon was, heeft Hij kunnen volharden tot het einde.

*

"Toen kwam Jezus uit Galilea naar de Jordaan om Zich door Johannes te laten dopen."

Er is, broeders en zusters, jongelui, een oude tekening waarop je Jezus ziet als jongen in de timmerwerkplaats van Jozef.

Een balk ligt over zijn tengere schouders.

En de schaduw daarvan valt op de muur ... in de vorm van een kruis.

Heel Jezus' leven heeft gestaan in dit teken van het kruis.

Zijn lijden was levens-lang:

Van de kribbe tot op het kruis.

Hij heeft aan lichaam en ziel de last van onze zonden gedragen.

Om ons van het eeuwige oordeel van God te verlossen.

Hij verwierf voor ons de genade van God, de gerechtigheid en het eeuwige leven.

Wat Jezus, de Gezalfde, de Messias, van ons wegneemt zijn onze zonden.

Wat Hij ons schenkt is ... het eeuwige leven.

De doop in de Jordaan en onze doop is daarvan een teken.

Wij zijn verlost, wij zijn bevrijd!

"Zie het Lam van God dat de zonde der wereld weggenomen heeft."

En wij?

Broeders en zusters, jongelui, Johannes zou ook vandaag tegen ons zeggen: 'Jullie zullen je moeten bekeren.'

'Je zult deze Messias, deze Jezus, moeten aanbidden, liefhebben, dienen, volgen, gehoorzamen.'

'Met heel je hart.' 'Met heel je leven.'

'Dan kom je straks Thuis, in het land van Gods beloften.'

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Haarlem 20 januari 2002

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !